

December 2024

MEGAFUNA-
EXTINCTIES

NIEUWSBRIEF

van de Werkgroep Pleistocene Zoogdieren

Beste leden,

Waarschijnlijk hadden jullie niet zo snel alweer een nieuwe nieuwsbrief verwacht. Omdat wij echter zo veel leuke en belangrijke dingen met jullie willen delen, hebben wij besloten een extra editie te maken. Lees in deze editie onder andere over de WPZ-enquête, een artikel waardoor de wereld van de paleontologie op zijn kop staat, aankomende events, en alvast een teaser voor de volgende editie van Cranium, waarvan jullie de prachtige cover hier rechtsboven kunnen zien!

Wil je zelf iets in de nieuwsbrief plaatsen, of heb je een artikel gezien dat je interessant lijkt? Stuur dan vooral een mailtje naar nieuwsbrief@pleistocenemammals.com!

WPZ-enquête

Eens in de 10 jaar is het gebruikelijk dat het bestuur een enquête houdt om een beeld te krijgen van hoe de leden over de vereniging denken. Het is inmiddels weer zo ver: wij willen van jullie horen! Als jullie ergens ontevreden of juist wél tevreden mee zijn, suggesties hebben, of leuke ideeën hebben om als vereniging te organiseren, dan is dit dé kans om dat met ons te delen!

De resultaten van deze enquête worden bij de eerstvolgende Algemene Leden-Vergadering (ALV) gepresenteerd. Aan de hand daarvan zullen wij plannen, wensen en ideeën voor de komende jaren bespreken. Bovendien zullen wij onder twee willekeurig geselecteerde respondenten een leuk verrassingspakketje verloten, dus jullie kunnen ook nog eens een prijs winnen! Uiteraard zijn jullie antwoorden

vertrouwelijk en worden deze buiten de organisatoren van de enquête—Martijn van der Meer en het bestuur van de WPZ—niet gedeeld.

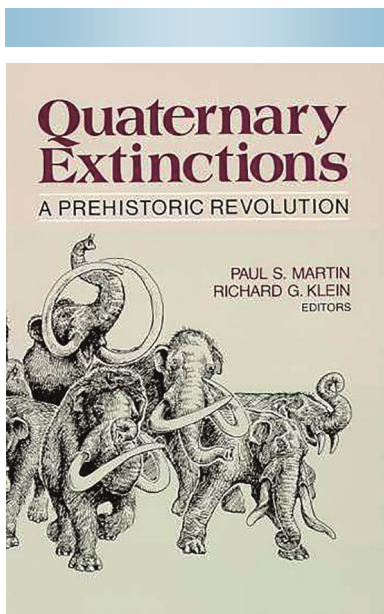
Beantwoord de enquête [hier](#)!

Verenigingsenquête

Werkgroep Pleistocene Zoogdieren

IN DIT NUMMER

WPZ-enquête	1
Cranium 41-2	2
De Reuzenkopbever: Terugkeer van een iconisch ijstijdzoogdier	2
Een mummie van een sabeltand-welp	3
Paleotime-NL 2025	3
150 jaar Kloosterdorp Steyl bij Tegelen	4

Cranium 41-2 en 40 jaar megafauna extincties

Jullie verheugen je er waarschijnlijk al op, nu de winter in aantocht is, de Elfstedent...? Nee, de tweede Cranium van 2024! Nou, die komt er binnenkort aan. En er staat van alles in over die prachtige megafauna die het einde van de winter, zo'n 11 duizend jaar geleden, helemaal niet zo zag zitten, waaronder de wollige neushoorn die zijn kiezen op het strand verloor. We kijken terug op het invloedrijke boek "Quaternary Extinctions" van Martin & Klein, dat 40 jaar geleden verscheen.

En wij, (amateur)paleontologen, doen er een Noordzeestrandschepje bovenop; wat kunnen wij na 10 jaar Oervondstchecker over al die strandvondsten zeggen? Maar er is ook weer een mooi verhaal bij van John de Vos. En er wordt gerefereerd aan het Jaar van de Draak. Dus zet de Korenwolf vast koud en geniet deze winter van Cranium 41-2.

Trouwens, wist je dat we de deadlines voor nieuwe kopij vervroegd hebben naar 15 januari en 15 juli? Mis deze deadlines dus niet als je iets aan wil leveren voor de volgende edities van Cranium!

Nike Liscaljet, hoofdredacteur Cranium

De Reuzenkopbever: Terugkeer van een iconisch ijstijdzoogdier

Maak kennis met de reuzenkopbever! Het was een beversoort, met een grote kop, kleine handen, gigantische flapvoeten en een ronde staart. Zijn fossielen werden in de eerste helft van de vorige eeuw veel gevonden in het noorden van Limburg, in afzettingen uit het begin van het ijstijdvak (Pleistoceen).

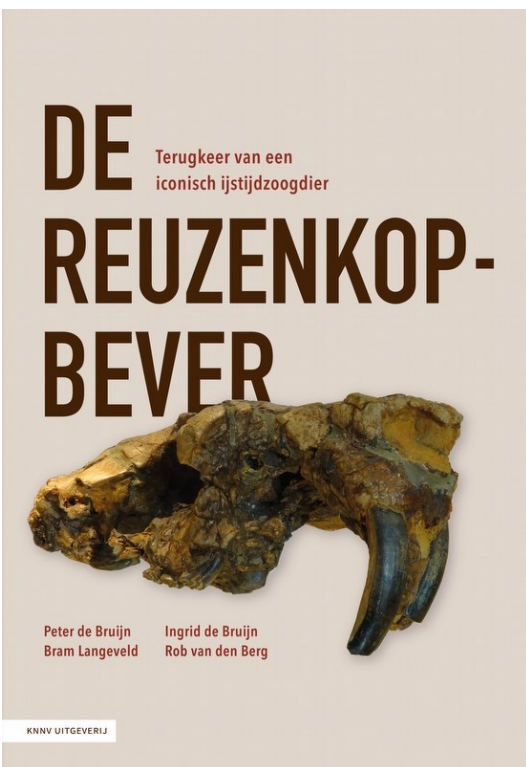
De afgelopen tien jaar werden er opnieuw vele fossielen van dit dier verzameld, dit keer op Maasvlakte 2. Snijtanden, kiezen, botten... Dat was de aanleiding voor een groepje onderzoekers en verzamelaars om de reuzenkopbever nader onder de loep te nemen. Hoe oud zijn de fossielen? Waar zijn ze nog meer gevonden? Hoe zag de reuzenkopbever eruit? Hoe past deze soort in de beverstamboom? En hoe en waar kan je zelf zo'n reuzenkopbeverfossiel vinden?

Een ode aan de uitgestorven reuzenkopbever. Een rijk geïllustreerd boek voor liefhebbers van fossielen, paleontologie en natuurhistorie.

KORTING op De Reuzenkopbever

Op dit moment werkt de vormgever hard aan de opmaak van De reuzenkopbever - Terugkeer van een iconisch ijstijdzoogdier. Het boek zal medio februari 2025 verschijnen bij KNNV Uitgeverij. Deze ode aan Trogontherium had nooit kunnen ontstaan zonder de WPZ. Niet alleen is het geschreven door het halve WPZ-bestuur, maar zonder de collecties van de WPZ-leden was er vrijwel niets te onderzoeken geweest.

Het professioneel uitgegeven en rijk geïllustreerde boek is nu te reserveren met 10% korting. De prijs is dan € 26,96 (i.p.v. € 29,95). Het boek kan worden opgehaald bij de presentatie in het Natuurhistorisch Museum Rotterdam (datum volgt). Het kan ook worden opgestuurd. Reserveer hier! <https://knnvuitgeverij.nl/artikel/de-reuzenkopbever.html>

“For the first time in the history of paleontology, the external appearance of an animal that has no analogues in the modern fauna has been studied.” (citaat van Lopatin et al.)

De kop van het welpje van *Homotherium latidens*. Foto uit Lopatin et al. (2024).

Een mummie van een sabeltand-welp

Het is een spectaculaire vondst: 14 november publiceerden Lopatin et al. in het gerenommeerde tijdschrift [Nature](#) de vondst van een perfect bewaard gebleven mummie van een sabeltandkat, *Homotherium latidens*. Mummies van ijstijdieren zijn zeldzaam, en dit is het meest unieke dier tot nu toe. Een sabeltandkat is namelijk evolutionair gezien vrij uniek; in tegenstelling tot eerdere vondsten (zie hiernaast) heeft deze namelijk geen levende nauwe verwanten meer.

Het welpje ziet er dus ook duidelijk anders uit dan een leeuwenwelpje van dezelfde leeftijd (drie weken oud). De voornaamste verschillen zijn dat de sabeltandkat een grotere bek, kleinere oren, een hele sterke nek, lange voorpoten en een donkere vacht heeft.

Meer publicaties over de anatomie van het dier volgen nog, maar wij als (amateur-)paleontologen kunnen alvast genieten van de foto's en voorlopige resultaten.

Paleotime-NL 2025

5 april is het weer tijd voor Paleotime-NL, het grootste evenement voor fossielenverzamelaars in Nederland. Dit jaar vieren we het 10-jarige bestaan van de fossielenbeurs. Op Paleotime-NL is er een beurs, een aantal zeer interessante lezingen, de outreachposter-award en nog veel meer! Daarnaast is het ook een mooie gelegenheid om contact te maken met andere verzamelaars en paleontologen. Of natuurlijk een praatje te maken met oude kennissen!

Mis het zeker niet! Koop je tickets op www.paleotime.nl.

Team Paleotime-NL

Mummies uit de ijstijd

Zo af en toe worden gemummificeerde overblijfselen van ijstijdieren gevonden, meestal in Siberië. Er zijn meerdere mammoeten bekend, waarvan [Lyuba](#) de bekendste is, maar ook [wolharige neushoorns](#), [steppewisenten](#), [paarden](#) en [grottenleeuwen](#).

Deze mummies ontstaan door een proces dat lijkt op “freeze-drying”; het vocht wordt uit het weefsel onttrokken, waardoor het minder makkelijk gaat rotten, en vervolgens snel ingevroren in de permafrost. Daardoor kunnen allerlei fijne details die normaal gesproken verloren gaan bewaard blijven, wat van onschatbare waarde is voor paleontologen; zeker in het geval van uitgestorven dieren zonder moderne analogen, zoals de sabeltandkat.

10 jaar zaterdag 5 april 2025
PaleoTime NL
INTERNATIONAL FOSSIL EVENT
Expo Houten - Meidoornkade 24, Houten - 10:00-17:00

Tickets
Kinderen tot 12 jaar gratis!
Early-bird: 5 euro
Online: 7 euro
On-site 8 euro

"Het grootste fossielen-evenement van Nederland!"

10 jaar!

Fossielenbeurs
Spannende lezingen
Kinderactiviteiten
Musea & verenigingen

Identificatie & determinatie
Preparatie-demonstratie

Reserveer je tickets op paleotime.nl

PALEONTICA ALL THINGS PALEO
PALEONTOLOGISCH VERENIGING
LIFE24
WITW
DIERMUSEUM

De onderstaande afbeelding is getiteld
“Landschapsreconstructie van het
Tiglien landschap”, geschilderd door
B.F.M. Collet in 1978.

150 jaar Kloosterdorp Steyl bij Tegelen

Ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van het Kloosterdorp Steyl bij Tegelen organiseert de Stichting Botanische tuin “De Jochumshof” een conferentie over de planten en dieren van het Tiglien—het interglaciaal van twee miljoen jaar geleden, vernoemd naar Tegelen—op vrijdag 23 mei 2025 in het Limburgs Schutterij Museum in Steyl. Dit is op loopafstand van de botanische tuin De Jochumshof, waar zich in de Tiglientuin een bronzen replica van de reuzenkopbever *Trogontherium cuvieri* bevindt. De Conferentie zal bestaan uit tien korte voordrachten van een kwartier tot een half uur over onder andere de paleobotanie van het Tiglien, over de collecties in verschillende musea, en de zeer diverse dieren van het Tiglien: zoogdieren, schildpadden, vissen en weekdieren komen allemaal aan bod. De bijeenkomst zal worden voorgezeten door professor Leon Claesens van de Universiteit Maastricht en mede georganiseerd worden door Dick Mol (Mammoet Laboratorium Historyland). Meer informatie volgt in 2025!

